

ברכות - פרק ד' משנה ה'

הקדמה: חכמים תיקנו שיתפלל שמו"ע מעומד ופניו לבית המקדש (ירושלים) דנה המשנה כיצד ינהג אדם כדי להתפלל בעמידה ופניו לבית המקדש.

היה רוכב על החמור – אם אדם היה רוכב על החמור [והגיע זמן התפילה]

ירד – ירד מהחמור [ויעמוד ויתפלל שמו"ע כנגד המקדש]

ואם אינו יכול לירד – ואם אינו יכול לרדת מהחמור [כגון שחושש שחמורו יברח]

יחזיר את פניו – יסובב את פניו לכוון ירושלים [כלומר לא ירד מהחמור אלא ישב במקומו ויחזיר את פניו לכוון ירושלים]

ואם אינו יכול להחזיר את פניו – ואם אינו יכול לסובב את פניו לכוון ירושלים [כגון שצריך לשים לב לדרך שהולך בה ולא יכול לירד כיון שמסכן עצמו ויכול להתבלבל]

יכוון את ליבו – יכוון במחשבתו

כנגד בית קודש הקודשים – כאילו שמתפלל לכוון בית קודש הקודשים.

ברכות - פרק ד' משנה ו'

הקדמה: משנתינו עוסקת באדם שאינו יכול לכוון פניו כנגד בית המקדש (ירושלים).

היה יושב בספינה – אם אדם היה יושב בספינה [ספינת המפרשים ונמצא בלב ים ואינו יכול להתפלל כראוי ולכוון ליבו כנגד בית המקדש או מפאת טלטולי הנסיעה או מפאת פחד שיפול למים]

או בקרון – או בעגלה [ונמצא באמצע הדרך]

או באסדא – או על קורות עצים [היו מחברים קורות עצים אחד לשני ומשיטים אותם במים ובנ"א יכלו לשוט עם זה וקורין רפסודה, והגיע זמן התפילה ואינו יכול לכוון דעתו וכנ"ל]

יכוון את ליבו – יכוון במחשבתו [כלומר ישב במקומו ויתפלל ויכוון וכו']

כנגד בית קודש הקודשים – כאילו מתפלל לכוון קודש הקודשים.